

**Bryssel, 31. toukokuuta 2024
(OR. en)**

10404/24

**CLIMA 216
ENV 562
SAN 306
AGRI 444
FORETS 153
ENER 258
TRANS 252
ECOFIN 610
PROCIV 45**

ILMOITUS

Lähettäjä: Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia: Komission tiedonanto ilmastoriskien hallinnasta
– Keskustelu

1. Puheenjohtajavaltio on laatinut liitteessä olevan, edellä mainittua aihetta käsittelevän muistion ja kysymyksiä ministereille 17. kesäkuuta 2024 pidettävässä ympäristöneuvostossa käytävän keskustelun tueksi.
2. Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään panemaan merkille puheenjohtajavaltion muistio ja kysymykset ja toimittamaan ne neuvostolle keskustelua varten.

Komission tiedonanto ilmatoriskien hallinnasta**– Keskustelu –****Johdanto**

Euroopan ympäristökeskuksen 11. maaliskuuta 2024 julkaisema **EU:n ilmatoriskien arviointiraportti (EUCRA)**¹ on vakava muistutus ilmastonmuutoksen kiihtyvistä vauhdista ja sen vaikutusten vakavuudesta. Vuosi 2023 oli maailmanlaajuisesti mittaushistorian kuumin vuosi, ja Euroopassa lämpeneminen on kaksi kertaa nopeampaa kuin maailmanlaajuinen keskiarvo. Raportissa todetaan myös, että ilmastonmuutos lisää riskejä ja että ilmastoon liittyvät kerrannaisriskit voivat johtaa systeemiin haasteisiin, jotka vaikuttavat kokonaisuudessaan yhteiskuntaan. Nämä vaikutukset kohdistuvat erityisesti heikossa asemassa oleviin yhteiskuntaryhmiin. Siinä tehdään selväksi, että ilmatoriskitekijät ovat lisääntymässä, että useat ilmatoriskit ovat jo kriittisellä tasolla ja että lähes kaikista ilmatoriskeistä voi tulla kriittisiä tai katastrofaalisia tällä vuosisadalla. EUCRA:n mukaan EU:n ja jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä ilmatoriskien vähentämiseksi tehokkaasti Euroopassa. Suurin osa Euroopan merkittävimmistä ilmatoriskeistä on ”yhteisen vastuun” piirissä. Tämä tarkoittaa sitä, että ilmatoriskien lieventämisen kannalta keskeiset politiikat kuuluvat EU:n jaettun toimivallan piiriin tai ne koskevat useita eri aloja, joilla toimivalta kuuluu sekä EU:lle että jäsenvaltioille. Monissa tapauksissa tämä tarkoittaa sitä, että EU muotoilee politiikat, kun taas jäsenvaltiot ovat edelleen vastuussa täytäntöönpanoon liittyvien lähestymistapojen suunnittelusta. Ilmatoriskien nopea lisääntyminen kaikkialla Euroopassa saattaa edellyttää uusia tapoja tehdä yhteistyötä hallinnon eri tasoilla, jotta voidaan saavuttaa konkreettista ja mitattavissa olevaa edistystä kaikkein kiireellisimpien ilmatoriskien vähentämisessä. Tällaisten lähestymistapojen yhteydessä voidaan hyödyntää kokemuksia, joita on saatu ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevasta EU:n missiosta ja muista asiaankuuluvista EU:n välineistä ja politiikoista.

¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

Komission tiedonanto ”Ilmastoriskien hallinta ihmisten ja hyvinvoinnin suojelemiseksi”², joka julkaistiin 12. maaliskuuta 2024, on vastaus EUCRA- raporttiin. Tiedonannossa keskitytään keskeisiin toimiin, joihin EU:n ja sen jäsenvaltioiden on ryhdyttävä, jotta kasvavia ilmastoriskejä voidaan hallita paremmin keskeisillä vaikutusaloilla, joita ovat luonnon ekosysteemit, vesi, terveys, elintarvikkeet, infrastruktuuri ja talous. Tiedonannossa esitetään myös ilmastoriskien kustannukset ja korostetaan nopeiden investointien tarvetta. Tiedonannossa todetaan, että varovaisen arvion mukaan ilmastovaikutusten paheneminen voisi pienentää EU:n BKT:tä noin seitsemän prosenttia vuosisadan loppuun mennessä. Jos ilmaston lämpötila nousee pysyvästi Pariisin sopimuksen mukaisen 1,5 celsiusasteen kynnysarvon yläpuolelle, koko EU:n BKT voisi supistua yhteensä 2,4 biljoonaa euroa lisää vuosina 2031–2050. Rannikkotulvien aiheuttamat vuotuiset vahingot Euroopassa voisivat olla yli 1,6 biljoonaa euroa vuoteen 2100 mennessä, ja rannikkotulvat uhkaisivat vuosittain 3,9:ää miljoonaa ihmistä.

Ilmastoriskien sietokyvyn vahvistamisessa **EU:n politiikkakehyksen** yhteydessä on jo edistytty merkittävästi eurooppalaisen ilmastolain ja vuoden 2021 EU:n sopeutumisstrategian hyväksymisen jälkeen. Edistymisestä huolimatta EU:n poliittinen valmius ei kuitenkaan pysy siinä vauhdissa, jolla ilmastoriskit kasvavat. Jäsenvaltioilta tarvitaankin enemmän toimia hallinnollisten näkökohtien, tietoisuuden lisäämisen, oikeudenmukaisen selviytymiskyvyn, rahoituksen ja luontopohjaisten ratkaisujen saralla.

Tiedonannossa mainitaan **neljä laaja-alaista ratkaisuluokkaa**, joiden avulla parannetaan ilmastoriskien hallintaa sekä EU:n tasolla että jäsenvaltioissa:

- **Hallinnon parantaminen** yksilöimällä riskeihin liittyvä vastuu ja kannustamalla tiiviimpään koordinointiin kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason välillä.
- **Välineet riskeistä vastuussa oleville tahoille ja luotettavien tietojen saatavuus**, jotta voidaan lisätä ymmärrystä ilmastoriskien, investointien ja pitkän aikavälin rahoitusstrategioiden välisistä yhteyksistä.

² Asiak. 7732/2024.

- **Jäsenvaltioiden nykyisten rakennepoliittikkojen ja EU:n solidaarisuusmekanismien hyödyntäminen** ilmatoriskien hallinnassa.
- **Taloudellisen häiriönsietokyvyn oikeat ennakoedellytykset** suunnittelemalla julkiset menot ja kannustimet yksityisille investoinneille siten, että saadaan käyttöön riittävästi varoja ja tehdään ilmastoon liittyvien häiriöiden ehkäisemisestä taloudellisesti paras vaihtoehto, minkä lisäksi ilmatoriskit otetaan paremmin huomioon kansallisissa talousarvioprosesseissa³.

Tiedonannossa esitetään myös **erityisiä toimia riskien hallitsemiseksi kuudessa klusterissa, joihin vaikutukset kohdistuvat: luonnon ekosysteemit, vesi, terveys, elintarvikkeet, infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö sekä talous**. Viimeksi mainitun osalta siinä korostetaan, että ilmastomuutokseen liittyvät katastrofit kuormittavat taloutta entisestään tuottavuuden ja ihmishenkien menetyksen, suorien vahinkojen, kasvupotentiaalin vähenemisen ja julkisiin talousarvioihin kohdistuvien paineiden vuoksi. Siinä tähdennetään myös, että äskettäin hyväksytyllä kansallisia julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetulla direktiivillä⁴ olisi edistettävä ja valtavirtaistettava ilmatoriskien budjetoitua kansallisiin talousarvioprosesseihin. Samaan aikaan tarvitaan riittävästi sekä julkisia että yksityisiä investointeja, jotta voidaan onnistuneesti puuttua ilmatoriskeihin ja parantaa ilmastokestävyyttä. Kun investointeja kohdistetaan uudelleen jälleenrakentamiseen vahinkojen jälkeen, tuotannollisiin investointeihin käytettävissä oleva summa pienenee.

³ Tähän liittyen tiedonannossa ilmoitettu mietintäryhmä, joka käsittelee ilmastokestävyyden rahoituksen mobilisointia, aloitti toimintansa 14. toukokuuta 2024.

⁴ Jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta 29. huhtikuuta 2024 annetussa neuvoston direktiivissä (EU) 2024/1265 edellytetään, että jäsenvaltiot sisällyttävät mahdollisuuksien mukaan julkisen talouden suunnitteluunsa ilmastomuutoksesta ja sen ympäristö- ja jakaumavaikutuksista johtuvat makrotaloudelliset ja finanssipoliittiset riskit. Jäsenvaltioita pyydetään myös ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon tiedot ilmastoon liittyvistä häiriöistä aiheutuvista julkisen talouden kustannuksista, kun ne julkaisevat tietoja ehdollisista sitoumuksista, joilla voi olla suuri vaikutus julkisiin talousarvioihin. Todetaan kuitenkin, että raportointi ilmastomuutoksesta johtuvista makrotalouden riskeistä, ilmastoon liittyvistä ehdollisista sitoumuksista ja julkiselle taloudelle katastrofeista aiheutuvista kustannuksista on paranemassa, vaikka onkin alkuvaiheessa, ja raportointimenetelmiä ja -indikaattoreita kehitetään edelleen.

Tilannekatsaus

Komission tiedonanto esiteltiin ministereille ensimmäisen kerran **ympäristöneuvostossa** 25. maaliskuuta 2024. Koska tiedonanto ja EUCRA-raportti ovat luonteeltaan monialaisia, puheenjohtajavaltio Belgia on ottanut muita asianomaisia neuvoston kokoonpanoja aktiivisesti mukaan teknisen tason keskusteluihin muun muassa **energian, pelastuspalvelun, matkailun, rahoituksen ja talousarvion, terveyden, teollisuuden ja maatalouden aloilla**. Keskusteluissa on käynyt ilmi, että **ilmastoriskien kiireellisyys ja toimimatta jättämisen kasvavat kustannukset** tunnustetaan laajalti. Yleisesti ottaen valtuuskunnat ovat yhtä mieltä siitä, että tarvitaan **koko järjestelmää koskevaa toimintapolitiikkaa kaikilla asiaankuuluvilla politiikan aloilla**, myös EU:n tasolla. Keskusteluissa on **korostettu** seuraavia **seikkoja**: tehostetun jäsenvaltioiden välisen ja monialaisen koordinaation ja yhteistyön tarve, muun muassa seurannan ja tietoihin pääsyn aloilla, tietoisuuden lisäämisen ja viestinnän merkitys, muun muassa väärän tiedon torjumiseksi, tarve hankkia riittävää rahoitusta ja veden keskeinen rooli. **Neuvoston eri kokoonpanot tunnustivat** myös tarpeen ottaa huomioon **ilmastoriskit**, mukaan lukien häiriönsietokyky ja riskeihin varautuminen, omilla aloillaan **laadittaessa politiikkoja ja toimia** eri politiikanaloilla, kuten avaruus-, tutkimus-, kilpailukyky- ja teollisuus- sekä energia-alalla⁵.

⁵ Ks. esimerkiksi: neuvoston päätelmät Euroopan kilpailukyvyn vahvistamisesta avaruusalan avulla, 23. toukokuuta 2024 (asiak. 10142/24); neuvoston päätelmät tietämyksen hyödyntämisen tehostamisesta välineenä parantaa EU:n teollisuuden selviytymis- ja kilpailukykyä sekä strategista riippumattomuutta avoimessa taloudessa 23. toukokuuta 2024 (asiak. 10182/24); neuvoston päätelmät kilpailukykyisestä eurooppalaisesta teollisuudesta vihreän, digitaalisen ja häiriönsietokykyisen tulevaisuuden moottorina, 24. toukokuuta 2024 (asiak. 10127/24); neuvoston päätelmät kaikkia hyödyttävistä sisämarkkinoista, 24. toukokuuta 2024 (asiak. 10298/24); neuvoston päätelmät kestävän sähköverkkoinfrastruktuurin kehittämisestä, 30. toukokuuta 2024 (asiak. 10459/24). On myös huomattava, että puheenjohtajavaltio Belgian 15.–16. huhtikuuta 2024 järjestämässä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria käsitelleessä korkean tason konferenssissa annetussa La Hulpen julistuksessa sosiaalisen Euroopan tulevaisuudesta korostettiin, että on tärkeää edistää ilmastonmuutoksesta johtuvien erityisten vaarojen ehkäisemistä.

Kysymykset ministereille

- *Oletteko samaa mieltä siitä, että ilmastoriskien nopea lisääntyminen kaikkialla Euroopassa saattaa edellyttää uusia yhteistyötapoja hallinnon eri tasoilla, myös unionin tasolla?*
 - *Mitä toimenpiteitä olette toteuttaneet kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla talousarviosuunnittelun parantamiseksi? Mitä menetelmiä ja tiedottamisen välineitä yhä tarvitaan häiriönsietokykyä parantavien uudistusten ja investointien edistämiseksi?*
-